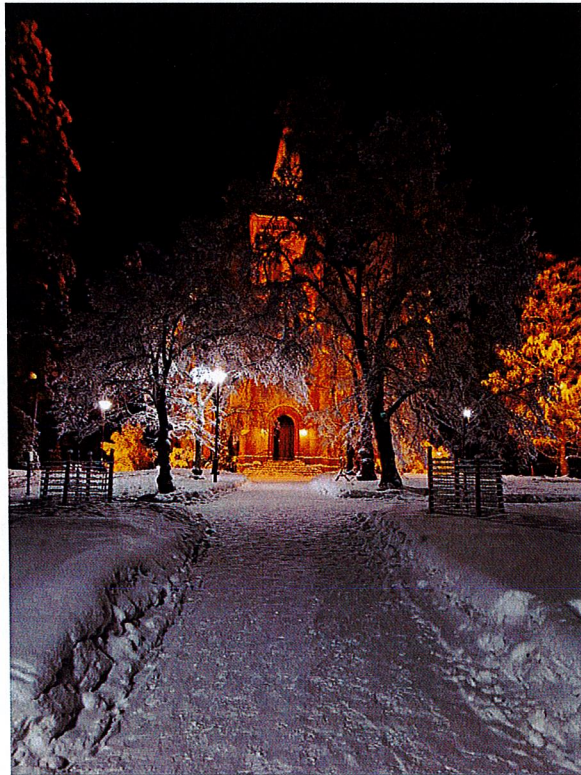

MIEHIKKÄLÄN KUNTA

Arviointikertomus 2023

Miehikkälän kunnan tarkastuslautakunta

Sisällys

1 TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA	3
1.1 Tehtävät ja toiminnan tarkoitus sekä tavoitteet	3
1.2 Tarkastuslautakunnan kokoonpano ja toimintamuodot	3
1.3 Tilintarkastus.....	4
1.4 Sidonnaisuuksien valvonta.....	4
2 EDELLISEN VUODEN ARVIOINTIKERTOMUKSEN KÄSITTELY	4
3 KUNTASTRATEGIAN TOTEUTUMINEN	5
4 KUNNAN TALOUS	5
4.1 Tilinpäätöksen lukujen arviointia	5
5 TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN.....	8
5.1 Yleishallinto.....	9
5.1.1 Asuntotoimi	9
5.1.2 Elinkeino- ja matkailupalvelut sekä museotoimi.....	10
5.1.3 Tukipalvelut	11
5.2 Sivistys- ja hyvinvointi.....	13
5.2.1 Varhaiskasvatus, perusopetus ja lukio	13
5.2.2 Vapaa sivistys ja kirjasto	14
5.2.3 Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisotoimi.....	14
5.2.4 Hyvinvointi	15
5.3 Kuntatekniikka	17
6 INVESTOINNIT JA HANKINNAT	18
7 KONSERNILLE ASETETTUJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	18
7.1 Talouden arviointimenettelyyn johtavien raja-arvojen toteutuminen (KRIISIKUNTAKRITEERIT)	19
8 TARKASTUSLAUTAKUNNAN ESITYS VALTUUSTOLLE.....	21

1 TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA

1.1 Tehtävät ja toiminnan tarkoitus sekä tavoitteet

Tarkastuslautakunnan tehtävistä on säädetty kuntalain 121 §:ssä ja kunnan hallintosäännössä. Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on mm.:

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisia pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

1.2 Tarkastuslautakunnan kokoonpano ja toimintamuodot

Kunnanvaltuusto on 9.8.2021 § 25 asettanut kuntalain 121 §:n mukaisesti tarkastuslautakunnan toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano arviointivuonna:

Jäsenet

Mikko Suoknuuti, puheenjohtaja
Katriina Törönen, varapuheenjohtaja
Riku Jokimies 13.11.2023 asti
Aleksi Kumpulainen 13.11.2023 alkaen
Minna Karhu

Varajäsenet

Pekka Ruoppa
Marjatta Rezlaf
Aleksi Kumpulainen
Jouni Aapro
Eini Tulkki

Tarkastuslautakunnan sihteerinä on toiminut tarkastaja Hanna Hanninen BDO Audiator Oy:stä. Tilintarkastuspalvelut kilpailutettiin vuosiksi 2023–2026. Kilpailutuksen tuloksena tilintarkastusyhteisöksi valittiin BDO Audiator Oy.

Tarkastuslautakunta toteutti työnsä hyväksymänsä arviointisuunnitelman mukaisesti kokoontumalla kaikkiaan kuusi kertaa. Virolahden tarkastuslautakunnan kanssa järjestettiin yhteinen kokous Miehikkälässä 19.3.2024.

Tarkastuslautakunta perehtyi toimintavuonna kunnan toimintoihin ja talouteen haastatteleamalla kunnanjohtajaa, hallintojohtajaa, toimialajohtajia ja tehtävälalueiden vastuuviranhaltijoita sekä valtuuston ja hallituksen puheenjohtajistoa. Tarkastuslautakunta teki arviointivuoden aikana tutustumiskäynnin Pitkäkosken päiväkotiin.

Tarkastuslautakunta perustaa arviointinsa valtuuston, kunnanhallituksen ja lautakuntien pöytäkirjoista, toimintakertomuksesta sekä kunnallisjohdon ja eri tehtävälalueiden henkilöstön haastatteluissa tekemiinsä havaintoihin.

1.3 Tilintarkastus

Miehikkälän kunnan tilintarkastajana vuonna 2023 on toiminut BDO Audiator Oy, vastuullisena tilintarkastajana JHT, KHT Ulla-Maija Tuomela. Avustavana tarkastajana on toiminut Hanna Hanninen. Tilintarkastaja on raportoinut 21.5.2024 tarkastuslautakunnalle tarkastussuunnitelmansa toteutumisesta.

1.4 Sidonnaisuuksien valvonta

Kuntalain 84 §:n mukaan laissa todettujen luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden on tehtävä sidonnaisuusilmoitus johtotehtävistään sekä luottamustoimistaan elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja muissa yhteisöissä, merkittävästä varallisuudestaan sekä muista sidonnaisuuksista, joilla voi olla merkitystä luottamus- tai virkatehtävien hoitamisessa. Ilmoitusvelvollisuus astui voimaan uuden valtuustokauden alusta lähtien.

Tarkastuslautakunta käsitteli tehtävänsä mukaisesti tilikauden aikana muutokset sidonnaisuuksissa ja saattoi sidonnaisuusrekisterin valtuustolle tiedoksi joulukuussa 2023.

2 EDELLISEN VUODEN ARVIINTIKERTOMUKSEN KÄSITTELY

Tarkastuslautakunnan esityksen mukaisesti valtuusto on käsitellyt vuotta 2022 koskevan arviointikertomuksen kokouksessaan 19.6.2023 ja päättänyt pyytää kunnanhallitukselta lausunnon niistä toimenpiteistä, joihin kertomus antaa aihetta. Kunnanhallitus on antanut vastaukset arviointikertomukseen 16.10.2023 ja lautakunta on hyväksynyt ne 13.12.2023.

Tarkastuslautakunta on tyytyväinen annettuihin vastineisiin ja seuraa niiden toimeenpanoa.

3 KUNTASTRATEGIAN TOTEUTUMINEN

Kuntalain 37 §:n mukaan kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Miehikkälän kunnanvaltuusto hyväksyi 20.6.2022 uuden kuntastrategian ajalle 2022-2025. Vuoden 2023 talousarviossa ja toimintasuunnitelmissa on huomioitu uuden kuntastrategian mukaiset arvot ja teemat. Miehikkälän kunnan toimintaa ohjaa kuntastrategia, jonka visio on kiteytetty lausahdukseen: ”**turvallisesti pinnalla**”.

Kuntastrategia on laadittu ajalle 2022-2025 ja sen keskeisiksi arvoiksi on valittu luovuus, turvallisuus, vastuullisuus, yhteisöllisyys ja ystävällisyys. Toiminnallisten tavoitteiden mittarit on rakennettu uuden strategian teemojen Uudistuva ja luova Miehikkälä, Meijän Miehikkälä sekä kestävä ja vastuullinen Miehikkälä mukaisesti.

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Kunnan asukasmäärän laskun hillintä on ainoa keino säilyttää nykyinen palvelurakenne. Lautakunta toivoo, että sopeuttamistoimenpiteistä huolimatta kunnan maine lapsiystävällisenä, yhteisöllisenä ja turvallisena paikkana asua säilyisi ja lisäksi kunnan vetovoimaa sekä toisi uusia asukkaita.

Yhdessä tekemällä luodaan kuntaan elinvoimaisuutta. Yhteisöllisyys toteutuu kulttuuritoimen yhteistyössä eri toimien ja paikallisyhdistysten kanssa kaikenikäisille järjestämien liikunta- sekä kulttuuritapahtumien ja -toimintojen myötä. Kunnassa järjestetyt tapahtumat kasvattivat jälleen kävijämäärää. Lautakunta näkee tärkeänä markkinoinnin ja tapahtumien järjestämisen kunnan positiivisen mielikuvan vahvistamiseksi sekä tunnettavuuden lisäämiseksi.

4 KUNNAN TALOUS

4.1 **Tilinpäätöksen lukujen arviointia**

Vaikka Suomen talous kääntyi vuoden 2023 lopussa taantumaan, Suomen kuntatalous asettui vuonna 2023 tasapainoon tilikauden tuloksen noustessa poikkeuksellisen vahvalle tasolle kertaluonteisten verokertymien ajoituksellisten tekijöiden vuoksi. Kuntien talouden rahavirrat muuttuivat vuonna 2023 voimakkaasti, kun sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu, niitä vastaavat nettokustannukset, joita vastaavat verotulot, investointivastuu ja osa lainakannasta siirtyivät hyvinvointialueille.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen seurauksena kuntatalouden menot liki puolittuivat, mutta verotuloja kertyi osin edelleen uudistusta edeltäneiden korkeampien kunnallisveroprosenttien ja jako-osuuksien mukaisesti. Ilman näitä kertaluonteisia poikkeuseriä kuntatalouden tila olisi ollut raskaasti alijäämäinen.

Parhaat tulokset saavutettiin suuremmissa kunnissa, kun taas pienimmissä kunnissa tilikauden tulos heikkeni edellisestä vuodesta.

Miehikkälän kunnan tilikauden 2023 tulos oli 418 400 euroa alijäämäinen. Tosin tulos toteutui selvästi talousarvion 700 000 euron alijäämäistä tulosta parempana. Kunnan toimintavuotta leimasivat monenlaiset haasteet talouden kasvun hidastumisesta, rajan sulkeutumisesta, palkankorotuksista, henkilöstövaihdoista ja korkojen noususta Kaakon kaksikon purkamispäätöksen seurauksena tehtyihin sopeutustoimiin muutosneuvotteluineen.

Tarkastuslautakunta on tarkastellut kunnan taloustilanteen kehitystä keskeisten tunnuslukujen osalta alla olevassa taulukossa. Tunnuslukujen vertailu edelliseen vuoteen on haastavaa, kun kunnan rahoituspohja muuttui hyvinvointialueiden aloittaessa.

Talouden keskeiset tunnusluvut			
Tunnusluku	2023	2022	Kehitys edelliseen vuoteen
Vuosikate poistoista, %	58,7	8,0	
Omavaraisuusaste, %	60,0	62,0	
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	107,0	49,0	
Taseen ylijäämä €/asukas	3883	4018	
Lainat €/asukas	4926	4189	
Kassan riittävyys, pv	23	41	
Investointien tulorahoitus, %	24	20	

Miehikkälän kunnan vuoden 2023 tulos oli kolmatta vuotta alijäämäinen. Alijäämäinen tulos sekä päiväkotihankkeen aiheuttama lisärahoitustarve markkinakorkojen noustessa ja poistotason nousu heikensivät kunnan tunnuslukuja. Kunnalla on taseessa edelleen kertyneitä ylijäämiä vuoden päättyessä yhteensä 6,9 miljoonaa euroa, joten kuntalain mukaista talouden tasapainottamisvelvoitetta ei ole.

Vuoden verotulot ja valtionosuudet toteutuivat alkuperäistä budjettia paremmin, vaikka harkinnanvaraista valtionosuutta ei kunnalle hakemuksesta huolimatta myönnetty. Tosin verotulot pienenivät vuoden 2022 tasosta 42,5 % hyvinvointialueen vaikutuksesta ja verokertymässä on mukana edeltävien vuosien verotusperusteisiin pohjautuvia verotuloja (verohännät). Myös valtionosuuksien toteuman muutos vuoden 2022 toteumaan on odotetusti hyvinvointiuudistuksen jälkeen huomattava -76,4 %.

Toimintatuotot jäivät 135 000 euroa alle talousarvion, samoin toimintakulut toteutuivat yli 350 000 euroa budjetoitua alhaisempina. Sekä tuottojen että kulujen poikkeamiin vaikutti erityisesti kuntatekniikan toimialan suunniteltua pienempi henkilöstöorganisaatio ja sen myötä alhaisemmat henkilöstökustannukset. Myös rantatonttikauppojen myyntivoitot jäivät toteutumatta. Vuosikate kuitenkin toteutui 400 000 eu-

roa odotuksia parempana, mikä näkyy vuosikate poistoista tunnusluvun paranemisena.

Päiväkoti-investoinnin myötä kunnan lainamäärä kasvoi ja samalla korkokulut nousivat myös markkinakorkojen noustua. Tämä aiheutti kunnan suhteellinen velkaantuneisuus -tunnusluvun reippaan kasvun edellisestä vuodesta ja omavaraisuusasteen hienoisen laskun. Kunnan käyttötulot eivät riitä vieraan pääoman takaisin maksuun, mutta omavaraisuusaste on vielä hyvällä tasolla. Terveessä kuntataloudessa omavaraisuusasteen tulisi olla vähintään 50 %. Kunnan maksuvalmius on hyvä, vaikka kassan riittävyys miltei puolittui edelliseen vuoteen verrattuna.

Vuosikate poistoista ja investointien tulorahoitus -tunnusluvut paranivat edellisvuodesta, mutta ovat yhä heikohkolla tasolla. Vuosikatteen ja poistojen suhdetta kuvaa tunnusluku vuosikate prosentteina poistoista. Jos tunnusluku on vähintään sata, on kunnan talous tasapainossa. Jos tunnusluvun arvo on plusmerkkinen, mutta pienempi kuin sata, on kunnan talous heikko tai heikkenevä.

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Miehikkälän kunnan tulos 2023 on edellisvuosien tapaan alijäämäinen. Miehikkälän taloustilanne on haastava monessa suhteessa. Vaikka tulos oli alijäämäinen, oli se kuitenkin odotettua parempi. Vuoden 2023 alusta hyvinvointialueuudistus muutti kuntien rahoitusrakennetta merkittävästi. Talouden kehitystä tuleekin jatkossa seurata erityisen tarkasti, joskin kunnassa vuoden 2023 tehdyt sopeuttamistoimenpiteiden taloudelliset ja toiminnalliset vaikutukset tulevat näkymään kunnan taloudessa vasta tulevina vuosina.

Haasteellinen vuosi muutosneuvotteluineen ja Kaakon kaksikon eroamispäätöksen aiheuttama organisaation uudelleen rakentaminen vaativat strategian mukaista luovuutta ja yhteisöllisyyttä. Haastavassa muutostilanteessa kuntakuvan positiivisuuden sekä hyvän yhteishengen ylläpitäminen ja yhdessä tekeminen on kunnassa elintärkeää.

Lautakunta painottaa edelleen yhteistyön tärkeyttä myös yli kuntarajojen. Kaakon Kaksikon yhteistyösopimuksen purkaututtua toimiminen itsenäisenä kuntana, yhä tiukentuvan taloustilanteen myötä ja palvelutason säilyttämisen kannalta, tulee myös kartoittaa, mitä kannattaa tuottaa itse ja mitä hankkia muualta sekä etsiä uusia toimintamuotoja ja innovaatioita.

Vielä kunnan talous on strategiaa toteuttaen turvallisesti pinnalla, mutta tulevaisuus näyttää, kuinka useamman vuoden alijäämäiset tulokset, väestökehitys ja Kaakon kaksikon purkamisesta aiheutuvien toimenpiteiden kustannukset tulevat vaikuttamaan kunnan talouteen ja kunnan palvelutuottokykyyn. Tämä vaatii ennakointia toiminnan sopeuttamistoimissa toimintaympäristön muutoksiin, koska rakennemuutosten vaikutukset ovat näkyvissä vasta pidemmällä tähtäimellä. Uuden rakentamisessa

on aina omat haasteensa, mutta myös mahdollisuutensa. Pienen kunnan etuna onkin joustavuus ja nopeus päätöksen teossa.

5 TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Toiminnalliset tavoitteet toteutuivat riittävässä määrin. Tarkastuslautakunta on esittänyt arvionsa talousarvioletavoitteiden toteutumisesta alla olevassa taulukossa. Talousarviossa 2023 sitovia määrärahoja olivat toimielinکوhtaiset nettomenot. Tarkastuslautakunta on arvioinnissaan käyttänyt seuraavia värisymboleita:

	=alittanut talousarvion
	= talousarvio
	=ylittänyt talousarvion

Talousarvion 2023 toteutuminen, 1000 €, netto	TA 2023	Muutettu TA	Toteutuma	Arvio
Keskusvaalilautakunta	-6		-2	
Tarkastuslautakunta	-18		-17	
Kunnanvaltuusto	-45		-45	
Kunnanhallitus	-1555		-1 555	
Sivistystoimi	-3326	-3360	-3146	
Tekninen lautakunta	-212		-222	
Lupajaosto	-91		-80	
Vesihuoltolaitos	5		-40	

Talousarvioon oli tehty nettomenoihin muutoksia sivistystoimen osalta vuoden 2023 aikana. Talousarvio toteutui hyvin lukuun ottamatta teknisen lautakunnan hienoista ylitystä ja vesilaitoksen odotettua heikompaa nettotulosta. Veden myynti oli laskenut edelleen, eikä vesilaitos ole pystynyt käyttökatteellaan kattamaan viime vuosien jätevesien käsittelyyn tekemiensä investointien poistoja.

Toimialojen tulosalueiden osalta tarkastuslautakunta kävi läpi asetettuja tavoitteita ja tavoitteiden toteutumista talousarviovertailun tietoihin ja toimialajohtajien sekä tehtävälueiden vastuuviranhaltioiden haastatteluihin perustuen.

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Talousarvio toteutui toimialatasolla pääosin hyvin. Lautakunta totesi, että tilinpäätöksessä uuden strategian mukaan asetettujen toiminnallisten tavoitteiden toteumat

oli raportoitu edellisiä vuosia hieman selkeämmin. Joidenkin tavoitteiden osalta mittari vielä puuttui.

Elävä kuntastrategia on yhdessä tekemistä, verkostotoimintaa, vuorovaikutusta ja jatkuva prosessi. Tämä edellyttää jatkuvaa arviointia ja mittareiden/tavoitteiden tarkentamista. Lautakunta toivoo, että toiminnot ja tavoitteet määritellään laadukkaasti ja mittarit laaditaan siten, että ne mittaavat oikeita asioita. Tavoitteiden mitattavuutta ja toteutumista tulee myös seurata. Mittareiden heijastamien arvojen pitäisi johtaa toimenpiteisiin, jos ne eivät ole halutulla vaihteluvälillä tai tavoitetasolla.

5.1 Yleishallinto

Yleishallinnon talousarvioon sisältyy keskusvaalilautakunnan, tarkastuslautakunnan, kunnanvaltuuston ja kunnanhallituksen alaiset toiminnot. Yleishallinnossa ei tapahtunut sitovien määrärahojen ylityksiä tilikauden aikana. Vaikka talousarvio toteutui kaikkien toimien osalta hyvin, toimintojen toiminnallisista tavoitteista vain osa toteutui, mm. kehityskeskusteluista toteutui 90 % ja toimintakate parani. Kehittämisideat eivät vielä olleet mitattavissa, kun järjestelmä ei ollut käytössä, eikä tilaisuuksia järjestetty suunnitellusti.

Kunnanhallituksen toimialan tulosalueiden osalta tarkastuslautakunta kävi läpi asuntotoimelle, elinkeinopalveluille, museotoimelle ja tukipalveluille asetettuja tavoitteita ja tavoitteiden toteutumista talousarviovertailun tietoihin perustuen.

5.1.1 Asuntotoimi

Asuntosihtööri vastaa kunnan asuntojen vuokraustoiminnasta ja asuntokannan ylläpidosta ja korjauksesta. Asuntojen käyttöaste 90 % täytti asetetun 90 % tavoitteen vuonna 2023, vaikka uusia vuokrasopimuksia oli tehty (15 kpl) edellisvuotta vähemmän (22 kpl, vuonna 2022).

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Lautakunta totesi, että asuntoimen osalta strategisten tavoitteiden arviointi on haastavaa, koska tulosten raportoinnissa oli puutteita. Lautakunta pitää tärkeänä korjaustoiminnan jatkuvuutta ja toiminnan kehittämistä asukaslähtöisesti esim. asukastytyväisyysskyselyihin pohjautuen.

5.1.2 Elinkeino- ja matkailupalvelut sekä museotoimi

Miehikkälän kunta ostaa elinkeinopalvelut, johon sisältyy sopimus seudullisista elinkeino-, matkailu- ja markkinointipalveluista Cursor Oy:ltä, joka mm. opastaa alueen yrittäjiä ja yrittäjäksi aikovia ja toteuttaa kehittämissuunnitelmia. Kunta osallistuu Kotkan – Haminan seudun kuntien yhteiseen seudulliseen markkinointiin ja museotoimen henkilöstön hoidossa oli seudullisen yhteismarkkinointisopimuksen mukaiset tehtävät.

Elinkeinopalvelut

Elinkeinopalveluiden päätavoitteena on kuntastrategian mukaisesti kunnassa toimivien ja aloitettavien yritysten toimintaedellytysten parantaminen ja elinkeinorakenteen monipuolistaminen. Vuoden 2023 painopisteet Cursorin toiminnassa olivat yritysinvestointien edistäminen ja mahdollistaminen, Miehkälän alueen matkailun kehittämishankkeet sekä kunnassa toimivien tai toiminnan aloitettavien yritysten aktiivinen tukeminen ja neuvonta.

Uuden strategian mukaisista toiminnallisista tavoitteista toteuma ylitti tavoitteen työttömyysasteen 8,3 % osalta (tavoite alle 9 %). Muiden osa-alueiden toteuma jäi tavoitteesta. Miehkälä kaupassa yrittäjiä oli mukana 6 (tavoite 8), uusia yrityksiä 2 (tavoite 8) ja yritystilaisuuksia järjestetty 3 (tavoite 4).

Matkailupalvelut

Matkailutoimen tehtävät hoidetaan yhteistyössä Cursor Oy:n kanssa seudullisen yhteistyösopimuksen mukaisesti. Matkailutoimi onnistui toiminnallisissa tavoitteissaan. Tapahtumia kunnassa järjestettiin kunnan kokoon nähden useita. mm. Pikkukylien Pikkumarkkinat, kesätorien yhteislaulutilaisuudet ja Miehkälän Menopäivä. Tapahtumakesän osallistumishalukkuus yllätti jälleen positiivisesti. Kävijämäärät nousivat edellisvuosista. Kuntaan on valmistunut uusia pyöräreittejä sekä Boulderointikivi.

Museotoimi

Toiminnan painopisteenä on yritysyhteistyössä tapahtuva historia- ja luontomatkailun kehittäminen sekä kulttuuri- ja sotahistorian sisältöasiantuntemuksen ja kokoelmien hyödyntäminen maaseutumatkailun kehittämisessä. Salpalinja-museo Salpakahviloinneen ja myymälöineen toimii Miehkälän matkailun kärki- ja veturikohteenä. Museotoimi saavutti toteutettavissa olevat tavoitteensa. Kaikkia tavoitteita ei lähdetty toteuttamaan tiedossa olevassa muutostilanteessa, jossa talouden sopeuttamistoimet tulivat aiheuttamaan valtiosuusrajoituksesta museotoimesta luopumisen, mm. sertifikaattityön käynnistämistä ei aloitettu.

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Lautakunta on tyytyväinen, että miehikkäläläiset yrittäjät ovat hyödyntäneet hyvin toimivaa Cursorin yritysneuvontaa. Lautakunta pohtii, vastaako Cursorin kunnan ja alueen yrittäjien tarpeisiin. Toteutuuko Cursorin palvelulupaus sopimuksen mukaisesti?

Lautakunta toteaa, ettei elinkeinopalvelut saavuttanut asetettuja strategisia tavoitteita, koska Miehikkälä kärsii rajakuntana suhteellisesti keskivertokuntaa enemmän itärajan tilanteesta. Esim. Muurikkalan yritysalue on kaavoitettu, muttei käynnissä täysmääräisesti, vaikka Miehikkälä rajakuntana kuuluu korkeimman tukitason alueeseen, joka mahdollistaa yrityksille jopa 40 % tukitason investointeihin.

Kunnan matkailutoiminta on vireää. Lautakunta pitää tärkeänä matkailu- ja museotoiminnan kehittämistä, mutta edelleen tulee kiinnittää huomiota myös toiminnan taloudellisiin edellytyksiin, kustannustehokkuuteen ja vastuualueisiin. Tärkeänä voidaan pitää myös paikallisten yritysten ja yhteisöjen osallistamista ja yhteistyön vaalimista.

Lautakunta on tyytyväinen, että muutosvaiheessa kunta on tarkastellut kustannusrakennettaan ja tehnyt suuriakin päätöksiä/suunnan muutoksia, mm. valtionosuuperusteisesta museotoiminnasta luopumisen. Lautakunta pitää tärkeänä, että tällaiset asiat valmistellaan huolellisesti päätettäväksi.

5.1.3 Tukipalvelut

Tukipalvelut muodostuvat talous- ja henkilöstöpalveluista, jotka Virolahti on tuottanut Kaakon kaksikon -yhteistyösopimuksen mukaisesti organisaatiouudistuksesta vuonna 2020 lähtien. Päätösten mukaisesti Kaakon kaksikko -yhteistoiminnan purkautuessa talous- ja henkilöstöhallinnon palveluiden osalta yhteistoiminta päättyy 31.12.2024.

Talouspalvelut

Talouspalvelut on selviytynyt hyvin toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteistaan. Uusia taloushallinnon järjestelmiä oli otettu käyttöön, maksuliikenteessä ei ole esiintynyt häiriöitä sekä kokonaiskustannukset olivat laskeneet edellisvuodesta, vaikka talousarvio hieman ylittyi, 5 000 €.

Henkilöstöhallinto

Henkilöstöhallinnon osalta Miehikkälän maksuosuudet alittuivat talousarvioon näiden noin 19 200 €. Kustannussäästö syntyi henkilöstökustannuksista henkilöstövaihdosten yhteydessä. Tuloslaskelman mukaan kunnan henkilöstökustannukset (2,6 m€) pienenevät miljoonalla edellisestä vuodesta. Myös henkilöstömäärä pieneni, kun hy-

vinvointialueuudistuksen myötä kuntatekniikasta siirtyi liikkeenluovutuksella vuoden 2022-2023 vaihteessa huomattava määrä (24) henkilöstä joko Kymenlaakson hyvinvointialueelle tai Kymijoen Ravintopalvelut Oy:lle.

Kaakon kaksikon kuntien henkilöstöpoliittiset linjaukset esitetään henkilöstöpoliittisessa ohjelmassa. Yhteistoiminnan purkautuessa kunnan tulee valmistella jatkossa oma henkilöstöpoliittinen ohjelmansa. Henkilöstöraportti 2023 on laadittu ja hyväksytty kunnanhallituksessa 21.3.2024. Henkilöstön sairauspoissaolot hieman vähenivät edelliseen vuoteen verrattuna. Sairauspoissaolot olivat 19,2 päivää työntekijää kohden (2022: 26,5/2021: 18,9/ 2020: 16,6). Toiminnallisista tavoitteista toteutui puolet.

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Henkilöstöraportti antaa hyvän käsityksen kunnan henkilöstötilanteesta ja on tarpeellinen henkilöstövoimavaran määrän ja laadun ennakkointiin. Henkilöstöraportin mukaan Kaakon kaksikon kehityskeskusteluprosentti oli laskenut edellisvuoden 90 %:sta 75 %:iin eli tavoitetta 100 % ei saavutettu. Raportilta ei kuitenkaan käy ilmi, mistä kehityskeskusteluprosentin merkittävä lasku johtuu. Lautakunta tiedustelee, mitkä syyt ovat vaikuttaneet kehityskeskustelujen vähenemiseen vuonna 2023.

Sairauspoissaolojen määrä kalenteripäivinä on palautunut edellisvuoden lukemista aikaisempien vuosien tasolle 1089. (2022: 2334/ 2021: 1578/ 2020: 1222)

Vuosi 2023 on Kaakon kaksikon purkautumispäätöksestä johtuvan organisaation uudelleen rakentamisen aiheuttaman epävarmuuden, ja muutosneuvotteluiden sekä henkilöstövaihdosten vuoksi vaatinut henkilökunnalta joustavuutta ja jaksamista muuttuneiden työtehtävien ja suuren työkuorman alla. Lautakunta on tyytyväinen, että kunta on tilanteesta huolimatta kyennyt tuottamaan kuntalaisille lakisääteiset palvelut. Henkilöstö ansaitsee kiitosta kunnan ja kuntalaisten hyväksi tehdystä työstä muuttuneessa ja yhä muuttuvassa sekä haasteellisessa tilanteessa.

Lautakunta on huolissaan kunnan henkilöstön riittävydestä ja jaksamisesta. Kapeasta henkilöstömitoituksesta huolimatta kunnan palvelut ovat toimineet häiriöttä. Toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset edellyttävät kuntajohdolta ja luottamushenkilöorganisaatiolta tahtoa ja taitoa huolehtia myös henkilöstön hyvinvoinnista ja jaksamisesta muutostilanteissa. Talouden sopeuttamistoimet vaativat henkilöstöltä tulevaisuudessa enenevissä määrin muutoskyvykkyyttä ja innovatiivisuutta.

Lautakunta pitää tärkeänä avointa viestintää ja tiedon saatavuutta muutostilanteessa ja uutta organisaatiota rakennettaessa. Usea tehtävä kunnan tehtäväkentässä on ns. yhden henkilön varassa ja riskinä on "hiljaisen tiedon" menettäminen henkilöstövaihdosten yhteydessä. Järjestelmällisen dokumentoinnin ja asianmukaisen arkistoinnin tärkeys korostuu.

Lautakunta on tyytyväinen henkilökunnan tilanteen huomioimiseen sopeutustoimien yhteydessä. Henkilöstöön on kyetty panostamaan olemassa olevien resurssien puitteissa mm. järjestämällä henkilöstölle organisaatiopsykologin johdolla valmennustilaisuuksia teemalla muutokset organisaatiossamme sekä esihenkilöille koulutus Työkykyjohtaminen muutoksessa. Lisäksi Epassi sovellus on ollut käytössä. Tyytyväisen ja jaksavan henkilöstön rooli on avainasemassa kunnan toimintojen kannalta.

5.2 Sivistys- ja hyvinvointi

Sivistys- ja hyvinvointipalvelut tuottavat ja järjestävät kuntien lakisääteiset ja kuntien kanssa erikseen sovitut perusopetus-, kirjasto-, nuoriso-, kulttuuri-, liikunta-, vapaa sivistys ja joukkoliikennepalvelut. Kymsojen (nyk. HVA) myötä kuntiin jäi ennaltaehkäisevä terveyden ja hyvinvoinnin ylläpito. Sivistys- ja hyvinvointipalveluiden eri osaluokkien toiminta ja sisällöt ylläpitävät ja edistävät läpäisyperiaatteella kuntalaisten hyvinvointia.

Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan toimintakulujen sekä tuottojen toteumat alittivat hieman muutetun talousarvion saldot. Strategiset tavoitteet eivät toteutuneet ympäristökasvatuksen ja osaavan/kelpoisen henkilökunnan suhteen. Tarkastuslautakunnan arvioinnin painopisteenä 2023 oli sivistys- ja hyvinvointitoimen osalta perusopetus ja lukio. Lautakunta kuuli sivistys- ja hyvinvointijohtajaa sekä yläkoulun rehtoria arviointia suorittaessaan.

5.2.1 Varhaiskasvatus, perusopetus ja lukio

Varhaiskasvatuspaikat ja esiopetuspaikka kyettiin järjestämään lain puitteissa. Alueen varhaiskasvatusta tarjoaa Miehikkälän päiväkotitoiminta ja sen neljä lapsiryhmää. Kaikki viisivuotiaat osallistuivat maksuttomaan varhaiskasvatustoimintaan. Uusi päiväkotitoiminta aloitti toimintansa 11.9.2023. Keväällä 2023 tehdyn varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen asiakaskyselyn perusteella varhaiskasvatus on onnistunut tehtävässään ja huoltajat ovat tyytyväisiä.

Kunnassa järjestetään perusopetusta kolmessa koulussa. Lukio-opetusta järjestetään Virolahdella. 1.1.2021 alkaneeseen laajennettuun oppivelvollisuuteen siirtyminen on sujunut hyvin. Kaikki perusopetuksen suorittaneet ovat jatkaneet oppivelvollisina toiselle asteelle, eikä opintojen keskeyttämisistä ole ollut. Vaikka oppilastöiden työaineet ja kouluateriat ovat kallistuneet, alitti perusopetus budjetin 157 t€. Säästöä oli saatu mm. hyödyntämällä sähköisiä oppimateriaaleja.

Muodollisesti kelpoisten opettajien ja sijaisten rekrytointi on ollut haastavaa. Yläkoulussa vaihtui rehtori 2023 ja opiskeluhoito siirtyi hyvinvointialueen hoidettavaksi.

5.2.2 Vapaa sivistys ja kirjasto

Vapaan sivistyksen toiminnot on Miehikkälässä järjestetty yhteistyössä lähikaupunkien kanssa. Kunnalla on sopimukset Haminan kansalaisopiston sekä Kotkan musiikkiopiston ja Lappeenrannan Musiikkiopiston Kannatusyhdistys ry:n kanssa.

Kirjasto on toiminut normaalisti palvellen asiakkaita. Kirjaston toiminnan toimintakate toteutui 92,2 %. Lainamäärät nousivat 1 %.

5.2.3 Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisotoimi

Vapaa-aikatoimen tavoitteena on liikuntatoimintaa järjestämällä edistää kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia, nuorisotoiminnan avulla parantaa nuorten elinoloja ja luoda edellytyksiä osallistumiseen turvallisessa ympäristössä sekä kulttuuritoiminnan myötä kasvattaa kuntalaisten henkistä hyvinvointia ja terveyttä sekä osallisuutta ja yhteisöllisyyttä.

Nuorten työllistämisen ja koulutuksen eri muotoja on otettu käyttöön laaja-alaisesti toimimalla yhteistyössä eri tahojen kanssa. Nuorten työpajatoiminnan kautta nuorisotoimi huolehtii omalta osaltaan nuorten koulupudokkaiden sijoittumisesta koulutukseen ja työelämään. Nuorisovaltuusto toimii aktiivisesti ja nuorisotalo Kiwi on ahkerassa käytössä. Nuorisotoimen toimintakate toteutui 83 %.

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Vuonna 2023 toteutettu Sote- uudistus on vaikuttanut kuntien talouteen merkittävästi sekä tulo- että menopuolelle, ja kuntien tehtävät painottuvat uudistuksen jälkeen entistä vahvemmin varhaiskasvatukseen ja koulutukseen. Pienenevien ikäluokkien myötä ja kunnan asukasluvun laskiessa on kunnan toimintaympäristö varsin haastava ja taloutta tulee sopeuttaa tulo- ja menorahoituksen riittävyden turvaamiseksi sekä tarkastella kustannusrakennetta. Tämä pakottaa kunnat ennakoimaan ja tarkastelemaan mm. tilaratkaisuja sekä henkilöstömitoituksia, jotta laadukas opetus voidaan turvata kustannustehokkaasti.

Tässä haastavassa muutostilanteessa Kaakon kaksikon yhteistoiminnan purkaminen aiheuttaa kunnassa organisaation uudelleen rakentamisen, joka kohdistuu erityisesti sivistys- ja hyvinvointipalveluihin. On luotava uudenlainen kustannustehokas järjestelmä, jossa sivistystoimen osuus on entisestään suurempi. Kustannusrakennetta kunnassa on jouduttu tarkastelemaan mm. laatimalla kouluverkko selvitys, jonka mukaan on päätetty Suur-Miehikkälän koulun lakkauttamisesta 1.8.2024 alkaen. Yläkouluprosessi tulee myös ratkaistavaksi kustannustehokkaasti, oppilaslähtöisesti ja laadukas opetus turvaten.

Lautakunta on tyytyväinen, että kunnan taloudellisesta tilanteesta huolimatta kunnassa on panostettu oppimisympäristöön ja ryhmäkokoihin. Myös erityisopetus on koettu laadukkaaksi. Iltapäiväkerhotoimintaa on järjestetty vähäisestä osallistujamäärästä huolimatta sekä koulukuljetukset saatu organisoitua kustannustehokkaasti, taloudellista ennakoitavuutta parantaen ja valittua palvelutuottajaa palvelun kehittämiseen osallistaen.

Lautakunta on hyvin huolissaan siitä, miten koulu pysyy vastaamaan nykyajan kouluisten ongelmiin (mm. päihteet, pelaaminen, käytöshaasteet, oppimisvaikeudet ja neuropsykologisten ongelmien lisääntyminen) ja kouluelämän haasteisiin (somekiusaaminen, väkivallan lisääntyminen, opettajien jaksaminen, pätevien opettajien ja sijaisten saaminen kuntaan).

Lautakunta koki positiivisena, että kaikki oppivelvollisuuden päättävät saivat jatko-opiskelupaikan.

Lautakunta on tyytyväinen, että nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi on tehty etsivää nuorisotyötä. Lautakunta pitää myös positiivisena, että nuorisotilojen toiminta on aktiivista ja nuorten keskuudessa suosittua. Lautakunta pitää tärkeänä panostamista ”nuokkaritoimintaan”, jonka merkitys havaittiin, kun nuorisotiloilla oli ohjaajavajetta ja tila kiinni 3 kk. Tämä heijastui nuoriin ja vaikutti yläkoulun levottomuuteen.

5.2.4 Hyvinvointi

Kuntalain 37 §:n mukaisesti kuntastrategiassa tulee huomioida kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. Valtuustolle tulee vuosittain raportoida hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kehityksestä. Hyvinvointikertomus, joka tulee laatia keran valtuustokaudessa, on tiivis kuvaus hyvinvoinnista ja terveydestä sekä niiden edistämistä kunnassa.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen kannustetaan myös HYTE-kertoimen avulla, joka on hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtiosuuden lisäosa vuoden 2023 alusta alkaen. HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtiosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Kuntien rooli hyvinvoinnin toteuttamisessa on ensisijaisesti ennaltaehkäisevän toiminnan koordinointi ja sen lisäksi eri strategioiden avulla yhteistyö hyvinvointialueen eri palveluiden kanssa.

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Lautakunta toteaa, että Kaakon kaksikossa hyvinvointityö on näkyvä osa kunnan toimintaa. Paikallinen Virolahden ja Miehikkälän yhteinen HYTE-ryhmä kokoontuu säännöllisesti ja hyvinvointisuunnitelma 2023-2024 on hyväksytty Miehikkälän kunnanvaltuustossa 19.6.2023.

Virolahden ja Miehikkälän kuntien hyvinvointisuunnitelma liittyy Kymenlaakson ensimmäiseen alueelliseen hyvinvointikertomukseen 2020 ja - suunnitelmaan vuosille 2020 - 2025. Alueellista suunnitelmaa täydentää Kymenlaakson lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ja ikäihmisten hyvinvointisuunnitelma. Suunnitelmat toimivat tiedolla johtamisen välineenä. Suunnitelman tavoitteena on lisätä kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä, ehkäistä sairastumista ja syrjäytymistä sekä vahvistaa osallisuutta.

HYTE-työryhmässä on seurattu eri strategioiden ja suunnitelmien toteutumista ja arviointia alueellisten suunnitelmien toimenpidetaulukoiden avulla. Hyvinvointipalveluihin on sisällytetty digituki-palvelut, joita on jalkautettu mm. moniammatillisiin kylätapahtumiin. Digitaalisten palvelujen käyttöönottoon on panostettu etenkin ikääntyvän väestön osalta.

Konkreettisesti hyvinvoinnin edistämistä toteuttavat kunnassa esim. kirjastotoiminta, lähikaupungeilta ostetut kansalaisopiston ja musiikkiopiston palvelut, kuntosalitoiminta, nuorten kesätyöllistäminen (9 työllistetty), Nuokkari-toiminta, katuverkon ja katuvalaistuksen parantaminen sekä kouluilla järjestettävä harrastustoiminta.

Lautakunta havaitsi, että kunnan strategiassa hyvinvointia ei selkeästi ole nostettu esille. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä olisi hyvä tehdä kaikilla palvelualueilla, kaikissa toiminnoissa. Kunnassa ei varsinaisesti toimi erillistä palkattua hyvinvointiasiantuntijaa, mutta hankerahalla toimii kumppanuuskoordinaattori ja liikuntaneuvoja vetää myös liikuntaryhmiä. Lisäksi kunnassa on paljon toimivia yhdistyksiä ja yrityksiä, jotka tarjoavat hyvinvointipalveluja, monipuolisia liikuntamahdollisuuksia ja erilaisia kulttuuritapahtumia.

Lasten ja nuorten palveluiden laadukas toteuttaminen luo hyvinvointia lapsille, nuorille ja perheille sekä antaa valmiuksia toimia yhteiskunnan aktiivisena jäsenenä ja kehittää ratkaisuja tulevaisuuden mukanaan tuomiin haasteisiin. Lautakunta näkee positii-visena, että kunnanhallinto on ollut kiinnostunut nuorten hyvinvoinnista. Kuntien hallinnossa ja HYTE-ryhmässä on käsitelty nuorille suoritetun kyselyn tuloksia. Lisäksi koululaisten liikunta-aktiivisuutta on pyritty edistämään Harrastamisen Suomen mallin avulla. Lapsille on järjestetty kerhoja koulupäivän päätyttyä yhdessä paikallisyhdistysten kanssa.

Lautakunta on huolissaan, että hyvinvointialueuutoksen myötä palvelut kunnassa heikkenevät ja vaikeuttavat kunnan asukkaiden elämää, esim. Terveyskeskuksen kesä-sulku.

5.3 Kuntatekniikka

Miehikkälän kuntatekniikka tuottaa Kaakon kaksikon toimitiloihin liittyvät tila- ja siivouspalvelut sekä kuntalaisille lakisääteiset kunnallistekniikan, rakennusvalvonnan, ympäristöterveydenhuollon ja eläinlääkintähuollon palvelut sekä yksityisteiden avustusten jakamisen ja niiden käytön valvonnan. Kaakon kaksikko -yhteistyö on päätetty lopettaa kuntatekniikan osalta 31.7.2024.

Kuntatekniikan tulot jäivät huomattavasti alle talousarvion. Valtakunnan rajan sulkeminen muutti toimintaympäristöä merkittävästi. Rantayleiskaavan valmistuminen siirtyi edelleen, eikä suunniteltu rantatontin myynti sen johdosta toteutunut. Energian hinta pysyi korkeana ja kulut ylittivät hieman budjetoidun 9 t€. Strategiset tavoitteet eivät toteutuneet aivan suunnitellusti. Kuntalaispalautekyselyitä ei toteutettu. Pitkäkosken päiväkoti valmistui miltei tavoiteajassa, kustannukset ylittivät tavoitteen 160 t€ samoin jätevesiliittymien ja muovikeräyspisteiden määrässä saavutettiin tavoite. Asuntojen vuokrausaste jäi 70 %iin (tavoite 93 %) ja kaavoitukset viivästyivät eikä ke-säasukastilaisuuksia järjestetty.

Maailman poliittisen tilanteen epävarmuudesta ja hintojen noususta johtuen tonttiky-syntää ei ollut. Vuoden 2023 aikana ei myyty edellisten vuosien tapaan yhtään tonttia. Tonttitarjonta kunnassa on melko hyvä ja esillä kunnan nettisivuilla. Turhista kiinteis-töistä on pyritty eroon asettamalla kiinteistöjä myyntiin.

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Teknisen toimen toiminnallisten tavoitteiden toteumaan on vaikuttanut henkilöstö-re-surssien vähyys. Lautakunta on huolissaan henkilöstön jaksamisesta ja kuormittumi-sesta. Toimialan pieni organisaatio on erittäin haavoittuva, jolloin mahdollinen toi-mialojen ja seudullisen yhteistyön tärkeys korostuu. Kuntatekniikan uutta organisaa-tiota muodostettaessa lautakunta nostaa edelleen esiin hankintatoimen organisoinnin sekä resurssoinnin ja hankintaprosessin hallinnan tärkeyden.

Kunnissa usein talouden pitkään jatkunut niukkuus aiheuttaa ajoittain yllättäviä kor-jaustarpeita äkillisine hankintoineen. Lautakuntaa pohtii, kuinka kunnassa on varau-duttu henkilöstövajeesta johtuneiden töiden siirtymisestä mahdollisesti koituviin yllät-täviin investointivelvoitteisiin.

Lautakuntaa huolestuttaa vuokra-asuntojen käyttöaste, mutta on tyytyväinen kunnan toimenpiteisiin käyttötarkoitusta vaille olevien kiinteistöjen myyntiin, mm. eläinlääkä-ritalo.

7.1 Talouden arviointimenettelyyn johtavien raja-arvojen toteutuminen (KRIISIKUNTAKRITERIT)

Kuntalain 118 §:ssä määritellään kriteerit erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyksi. Tarkastuslautakunta on tarkastellut kunnan ja kuntakonsernin taloustilannetta suhteessa kuntalain mukaisiin talouden arviointimenettelyn mahdollisesti käynnistäviin raja-arvoihin. Tarkastuslautakunta on arvioinnissaan käyttänyt seuraavia värisymboleita:

	=tilanne on hyvä
	=tilanne on huolestuttava
	=tilanne on huono

Talouden arviointimenettelykriteereitä on uudistettu 1.3.2019 voimaan tullessa lakimuutoksessa. Kunnan ja kuntakonsernin vuoden 2023 talouslukujen vertailu arviointimenettelyn raja-arvoihin on esitetty alla olevassa taulukossa, jossa sovelletaan raja-arvoja vuosien 2022 ja 2023 tilinpäätösten tunnuslukujen perusteella.

Raja-arvo	Raja-arvot	Kunnan tunnusluku	Arvio 2023
Kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää.		Kunnan taseessa on kertynyttä ylijäämää	
Kunnan konsernitaseeseen kertynyt alijäämä: > 1000 €/as (ed. vuosi > 500 €/asukas)		Konsernitaseessa on kertynyttä ylijäämää	
<i>Rahoituksen riittävyttä ja vakavaraisuutta kuvaavat tunnusluvut</i>			
<i>(yhteenveto alakohdista 1-4)</i>			
Kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 %	alle 80 %	vuosikate/poistot % on 60,6 %	
Kunnan tuloveroprosentti ylittää keskimääräisen tulovero-% +2,0 %	7,35 % (9,38 %) (2022:20,01%/22,01%)	8,86 % (v.2022:21,5 %)	
Kuntakonsernin lainamäärä ja vuokravastuiden määrä asukasta kohden ylittää puolella kuntakonsernien keskimääräisen	9367 €/asukas (14050 €/asukas) 2022 tieto	5 061 €/asukas	
konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate alle 0,8	alle 0,8	1,1 prosenttia	

Arviointimenettely voidaan käynnistää, mikäli tunnusluvut ovat kahtena peräkkäisenä vuonna täyttäneet taulukon osoittamat raja-arvot. Rahoitusta ja vakavaraisuutta kuvaavissa kriteereissä huomioidaan muun muassa kuntakonsernin vuokravastuut lainamäärän lisäksi sekä konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate. Lisäksi kunnan tuloveroprosentti voi ylittää 2,0 prosenttia kuntien keskimääräisen tuloveroprosentin, joka soteuudistuksen rahoituslain myötä laski kaikkien kuntien osalta 12,64 % -yksikköä edellisvuodesta.

Kuntalain 118 §:n mukainen arviointimenettely voidaan myös käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää kuntalain 110 §:ssä annetussa määräajassa tai kunnan asukasta kohti laskettu kertynyt alijäämä on kuntakonsernin viimeisessä tilinpäätöksessä vähintään 1000 euroa ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa.

Kuntalain edellyttämää talouden tasapanoittamisvelvoitetta alijäämien kattamiseksi ei Miehikkälän kunnassa ole toistaiseksi. Kunnan ja kuntakonsernin taseessa on kertynyttä ylijäämää. Konsernin tunnusluvut ovat edelleen kohtalaisen hyvällä tasolla, joskin heikentyneet edellisvuoteen verrattuna. Miehikkälän kuntakonsernin tunnusluvut olivat pääosin edelleen peruskuntaa heikommat: lainakanta ja vuokratavuut/asukas 5 061 €/asukas (2022: 6 313 €/asukas) ja omavaraisuus 58,5 % (2022: 50,5 %), vaikka kääntyivät tarkasteluvuonna joidenkin tunnuslukujen osalta kunnan tunnuslukuja paremmiksi mm. suhteellinen velkaantuneisuus konsernissa 105,4 %, kunnassa 107 %.

Tunnusluvuista kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde ylittää arviointimenettelyn raja-arvon, vaikka on vuosikatteen vahvistumisen ansiosta edellisvuotta selvästi parempi. Myös laskennallinen lainanhoitokate on heikentynyt ja lähestyy mittariston raja-arvoa. Tunnusluku kuvaa kuntakonsernin kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Tunnusluku 1,1 merkitsee tyydyttävää lainanhoitokykyä, jolloin tulo-rahoitus vielä riittää lainojen hoitoon.

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Lautakunta toteaa, että konsernin tunnusluvut ovat kohtalaisen hyvällä tasolla. Raja-arvoista täyttyy edellisvuoden tapaan yksi, kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde, joka on kuitenkin parantunut edellisvuoden 33,8 prosentista 60,6 prosenttiin. Huomioitava on, että kunnan tuloveroprosentti on keskimääräistä korkeampi sekä konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate lähenee raja-arvoa. Lautakunta korostaa edelleen, että kuntakonsernin tilikauden alijäämän kasvun ja tunnuslukujen heikentymisen johdosta velkaantuneisuuden ja talouden kehitykseen tulee kiinnittää huomiota.

Konsernitilinpäätöksellä on merkittävästi painoarvoa. Myös konserniohjaukseen ja yksittäisten tytäryhtiöiden tilikauden aikaisen toiminnan raportointiin, seurantaan ja ohjaukseen on syytä kiinnittää huomiota. Lautakunta on tyytyväinen, että kunta on ryhtynyt toimenpiteisiin konsernirakenteen muuttamiseksi tarkoituksenmukaisemmaksi (fuusiot). Lautakunta suosittelee, että samalla laadittaisiin konserniyhtiöille hallintosäännön ja konserniohjeen mukaisesti toiminnallisia tai taloudellisia tavoitteita sekä niiden toteutumista kuvaavat mittarit seurantamalleineen.

Lautakunta näkee positiivisena, että asuntoja on remontoitu ja ne ovat hyvässä kunnossa. Myöskään erääntyneitä vuokrasaattavia ei ole paljoo.

8 TARKASTUSLAUTAKUNNAN ESITYS VALTUUSTOLLE

Tarkastuslautakunta esittää valtuustolle, että valtuusto velvoittaisi kunnanhallituksen ja lautakunnat käsittelemään arviointikertomuksen ja antamaan vastineet kertomuksen havaintoihin sekä raportoimaan valtuustolle kuluvan vuoden aikana havaintojen aiheuttamista toimenpiteistä.

Tilintarkastaja esittää tilintarkastuskertomuksessaan tilinpäätöksen hyväksymistä ja vastuuvapauden myöntämistä kunnan hallintoa ja taloutta hoitaneille toimielinten jäsenille ja tehtäväalueiden johtaville viranhaltijoille tilikaudelta 1.1.–31.12.2023. Tarkastuslautakunta yhtyy tilintarkastajan esitykseen.

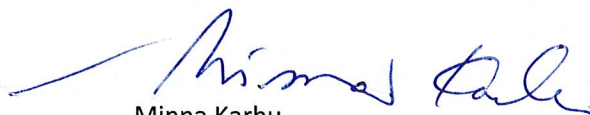
Tarkastuslautakunta kiittää luottamushenkilöitä, kunnan työntekijöitä ja yhteistyötohoja vuoden 2023 aikana tehdystä yhteistyöstä.

Miehiikkälässä 21. päivänä toukokuuta 2024

MIEHIKKÄLÄN TARKASTUSLAUTAKUNTA

Katriina Törönen
varapuheenjohtaja

Minna Karhu
varsinainen jäsen

Aleksei Kumpulainen
varsinainen jäsen

Pekka Ruoppa
varajäsen

